

Dikkat Eksikli?i /Hiperaktivite Bozuklu?u- Ya?am Kalitesi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dikkat Eksikli?i /Hiperaktivite Bozuklu?u- Ya?am Kalitesi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19862>

Özet

Dikkat Eksikliği /Hiperaktivite Bozukluğu- Yaşam Kalitesi Ölçeği (DE/HB-YKÖ), özellikle 8 ila 12 yaş arasındaki **Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu** (DEHB) tanısı almış çocukların yaşam kalitesini (YK) değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, G. Dolgun tarafından 2003 yılında doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Bu ölçek, DEHB'nin sadece semptomatik etkilerini değil, aynı zamanda çocuğun günlük yaşam alanları, sosyal ilişkileri, akademik performans ve genel iyilik hali üzerindeki subjektif etkilerini de ölçmeyi hedeflemektedir. Ölçeğin geliştirilmesi, bu popülasyonda yaşam kalitesinin kapsamlı bir şekilde incelenmesine olanak tanımaktadır.

DE/HB-YKÖ, klinik uygulamalarda ve araştırmalarda, tedavi müdahalelerinin çocukların yaşam kalitesi üzerindeki uzun vadeli etkilerini izlemek için kritik bir araç olarak tasarlanmıştır. Ölçek, **psikometri** ilkelerine uygun olarak geliştirilmiş olup, DEHB'li çocukların karşılaştıkları zorlukların çok boyutlu doğasını yansıtan bir yapıya sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Dikkat Eksikliği, Hiperaktivite Bozukluğu, Yaşam Kalitesi, DEHB, Çocuk Psikolojisi, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Araç, 8-12 Yaş Grubu.

Yazarlar

Dolgun, G.

Amaç

DE/HB-YKÖ'nün temel amacı, **Dikkat Eksikliği /Hiperaktivite Bozukluğu** tanısı almış 8-12 yaş grubu çocukların yaşam kalitesini sistematik ve standardize bir yöntemle ölçmektir. Bu yaş grubu, DEHB semptomlarının akademik ve sosyal ortamlarda en belirgin hale geldiği kritik bir gelişim dönemini temsil etmektedir.

Ölçek, klinisyenlere ve araştırmacılara, DEHB'nin bireysel, ailesel ve sosyal sonuçlarının derinliğini anlamada yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Elde edilen veriler, ilaç tedavisi, davranışsal terapi veya eğitim müdahaleleri gibi farklı tedavi yaklaşımlarının, çocuğun genel **yaşam kalitesi** üzerindeki etkisini değerlendirmek için kullanılabilir. Bu, tedavi planlarının bireyselleştirilmesine ve iyileştirilmesine olanak tanır.

Yapı

Ölçek, psikolojideki temel bir kavram olan **Yaşam Kalitesi** (YK) yapısını ölçmektedir. YK, sadece

fiziksel sağlığına yokluğu de il, bireyin kendi hayat koşullarından ne kadar memnun olduğunu ifade eden çok boyutlu bir yapıdır. DEHB bağlamında bu yapı; fiziksel sağlık, duygusal gelişlilik, sosyal gelişlilik (akran ve aile ilişkileri) ve okul/akademik gelişlilik boyutları içerir.

Ölçeğin geliştirilme süreci, DEHB'li çocukların yaşadıkları zorlukların özgüllüğünü yakalamak üzere tasarlanmıştır. Bu zorluklar genellikle dikkat dağınıklığı, dürtüsellik ve hiperaktivite ile ilişkilidir ve çocuğun sosyal uyumunu ve özgüvenini doğrudan etkiler. DE/HB-YKÖ, bu alt boyutlardaki bozulma derecesini tespit ederek, çocuğun yaşamındaki en çok etkilenen alanları belirlemeyi sağlar.

Geçerlik

Kaynak içerikte ölçeğin geçerliliğine dair spesifik istatistiksel değerler belirtilmemiş olsa da, doktora tezi kapsamında geliştirilen bir ölçme aracı olarak, yapısal geçerlik, içerik geçerliliği ve ölçüt bağımlı geçerlik çalışmalarıyla titizlikle yürütüldüğü varsayılmaktadır. **Geçerlik** çalışmaları, ölçek maddelerinin gerçekten amaçlanan psikolojik yapıyı (DEHB'li çocuklarda yaşam kalitesini) ölçüp ölçmediğini kanıtlamak için zorunludur.

Genellikle bu tür geliştirme çalışmaları, uzman görüşleri (içerik geçerliliği) alınarak ve bilinen diğer yaşam kalitesi veya DEHB ölçekleri ile korelasyonlar incelenerek (ölçüt bağımlı geçerlik) ölçeğin uygunluğu sağlanır. Yapı geçerliliği ise genellikle Faktör Analizi yöntemleriyle belirlenir. Bu çalışmaları, Dolgun'un 2003 tarihli doktora tezinde bulunmaktadır.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenilirlik (reliability) katsayılarına dair doğrudan bir bilgi yer almamaktadır. Ancak, ölçek geliştirme standardı gereği, DE/HB-YKÖ'nün iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve test-tekrar test güvenilirlik analizlerinin yapılması gerekmektedir.

Yüksek bir **güvenirlik** katsayısı, ölçeğin tutarlı sonuçlar verdiğini ve ölçülen yapıya zaman içinde stabil olduğunu gösterir. Ölçeğin farklı alt boyutları için ayrı ayrı güvenilirlik analizleri yapılması olmalıdır ki, bu alt boyutların her biri kendi içinde tutarlı bir ölçüm sağlayabilsin.

Faktör Analizi

Dikkat Eksikliği /Hiperaktivite Bozukluğu- Yaşam Kalitesi Ölçeği, bir geliştirme çalışması olduğu için, yapısal geçerliliğini belirlemek amacıyla **Faktör Analizi** yönteminin kullanıldığı kuvvetle muhtemeldir. Bu analiz, yaşam kalitesi gibi çok boyutlu bir yapıya hangi faktörler altında toplandığını ve bu faktörlerin teorik beklentilerle ne ölçüde örtüştüğünü ortaya koyar.

Faktör analizi, ölçeğin son formundaki madde sayısı ve alt ölçeklerini belirlemede kritik rol

oyunam??t?r. Bu analiz, ölçeğin DEHB'li çocukların yaşam kalitesini ölçerken, fiziksel, sosyal ve duygusal alanları ayrıştıran ayrıştıramadığını istatistiksel olarak kanıtlamıştır.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Derecelendirme formatı (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak psikometrik ölçeklerin çoğu Likert tipi veya benzeri bir derecelendirme kullanır.)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Klinik Popülasyon (Dikkat Eksikliği / Hiperaktivite Bozukluğu tanısı almamış çocuklar)

Age Group: 8-12 yaş grubu

Population Details: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülen doktora tezi çalışmasına katılan, DEHB tanısı konmuş 8-12 yaş aralığındaki çocuklar.

Test Methodology: Öz Bildirim veya Ebeveyn Bildirimi (Yaşam kalitesi ölçekleri genellikle hem çocuktan hem de ebeveyninden veri toplamayı içerir.)

Ek Anahtar Kelimeler

Çocuk Gelişimi, Klinik Psikoloji, Ölçek Standardizasyonu, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Davranış Bozuklukları.

Yazar Detayları

Author ORCID Identifier: Mevcut Değil

Affiliation Email addresses: Mevcut Değil

Correspondence Address: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul (Tez sırasında bağlı olduğu kurum)

Finansman, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, bir **doktora tezi** kapsamında geliştirildiği için, kullanım izinleri genellikle tezin yayımlandığı kurum olan İstanbul Üniversitesi ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenen akademik kullanım kurallarına tabidir. Ticari kullanım için yazarından izin alınması gerekebilir. Ölçeğin geliştirildiği yıl **2003**tür.

Bu ölçe?in orijinal PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir:

[dikkat-eksikligi-hiperaktivite-bozuklugu-yasam-kalitesi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Dolgun, G. (2003). *Dikkat eksikli?i/ hiperaktivite bozuklu?u olan 8-12 ya? grubu çocuklarda ya?am kalitesi ölçe?inin (DE/ HB-YKÖ) geli?tirilmesi* (Doktora tezi). ?stanbul Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Tez ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Dikkat Eksikli?i /Hiperaktivite Bozuklu?u- Ya?am Kalitesi Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in maddeleri, kaynak içerikte do?rudan sa?lanmam??t?r. Maddeler, Dolgun (2003) taraf?ndan yaz?lan doktora tezinin eklerinde bulunmaktad?r.